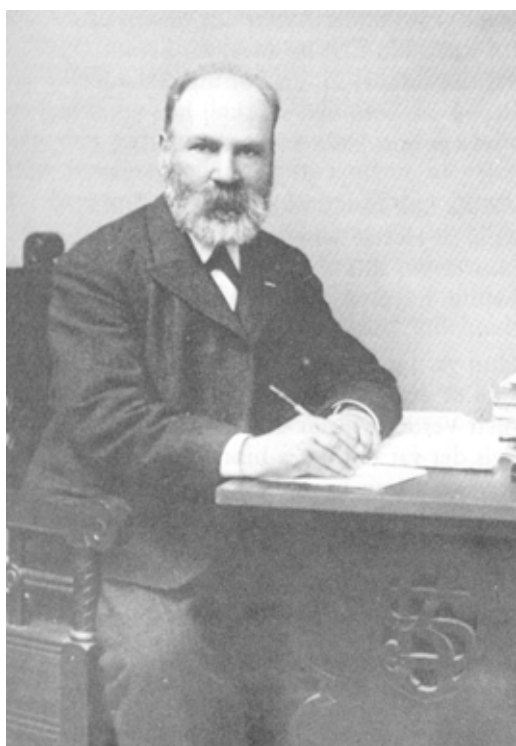

Fortidens stemme fra Boddum

Af Gunnar Kjær Mortensen

I Sydthy Årbog 1987 skrev jeg en artikel om beboerne i Skjelager på Boddum, herunder især om Laust Christen "Boddum" og hans kone, Karen Kathrine Christensdatter Kjær kaldet "Trine". Hun havde ry for at være en god fortæller af gamle sange og viser og havde i den anledning besøg af folkemindesamleren Evald Tang Kristensen i april 1905. I sine optegnelser skrev han herom:

Folkemindesamleren Evald Tang Kristensen (1843-1929). Foto ved Olaf Sand Kristensen 1905

"Men min Rejseplan blev noget ændret, da jeg kom i Tanker om at ville over til Boddum. Der opholdt sig en gammel Kvinde derovre, som jeg vilde opsøge. Det var Lavst Kristian Boddums Enke, hun hed Karen Katrine Kristensdatter Kjær og var Aftægtskone hos Peder Kristian Lavrsen i et Sted, der kaldes Skjelager.

Men det var en haard Tur at komme derover. Først tog jeg med Toget til Hurup Station, og derefter gik jeg videre. I Boddum opsøgte jeg først Læreren, der hed Jensen, og han sagde mig fornøden Besked. Jeg skulde ned over Bakken og saa godt som ned til Fjorden, hvor huset altsaa laa paa Skrænten, Den gamle havde kunnet synge en hel Del gamle Viser og var villig nok til

Hakon Grüner Nielsen (1881-1953) stående bag fonografen (siddende musikforskeren Hjalmar Thuren). Foto H. J. Barby før 1912

at meddele mig dem. Jeg fik i alt 9 Viser eller Stumper af Viser, og saa fortalte hun 3 Æventyr foruden en Del smaating. Hun var ikke saa ringe til at synge, og jeg prøvede paa at sætte et Par af hendes Toner op. Da der ikke kunde være Tale om at faa Nattely der, og Stedet tillige laa afsides, maatte jeg ved Aftenstid igjen op ad Bakken og ind til Boddum By og faa Hus hos Læreren. Da jeg nogle Aar efter atter kom til Huset sammen med Grüner-Nielsen for at faa hendes Toner sunget ind paa Plader, laa den gamle til Senge, men kom dog op og sang ind i Fonografen. Jeg kom ikke til Ro der oppe i Boddum By inden Kl. 11 om Aftenen, men fik saa en god Seng at ligge i hos Læreren".

Ud fra bemærkningen om, at han nogle år senere vendte tilbage sammen med Grüner-Nielsen og fik Trine til at synge ind i fonografen¹⁾, kunne man få det spinkle håb, at disse optagelser kunne være bevaret til nutiden. En sådan gengivelse ville indeholde stemmen af én, som blev født i 1824, hvilket er en utrolig tanke.

Da jeg her i foråret ikke kunne styre min nysgerrighed længere, skrev jeg til Dansk Folkemindesamling og forespurgte, om disse

lydoptagelser var bevaret, og i bekræftende fald, om det var muligt at få indholdet overspillet til kassettebånd til Egnshistorisk Arkiv. Til min glædelige overraskelse kom der positivt svar, og kort tid efter, at jeg havde indsendt et tomt kassettebånd, blev det returneret med en overspilning af de originale indspilninger.

Indspilningen indeholder en del baggrundsstøj, men thybomålet, som det i dag tales af ældre mennesker, lader sig tydeligt genkende i tonefaldet.

I årsberetningen, Danmarks Folkeminder nr. 6 fra 1910, findes en oversigt over de indspilninger, der var lavet på fonograf ind til dengang. Det drejede sig om indspilninger af 56 personer fra hele Danmark, dog med langt de fleste fra Jylland.

Fra hele Thisted amt findes der kun indspilninger med 2 personer, og deraf er den ene Karen Kathrine Kristensdatter Kjær, Boddum, med begyndelsen af 2 gamle, danske folkeviser, nemlig ”Tellemænd sadde ved busken” og ”Agnete og havmanden”.

Båndet er nu afleveret til Egnshistorisk Arkiv, Vestervig. Mon ikke det skulle være det ældste thybomål, som i dag eksisterer?

Kilde: Sydthy Årbog 1988, side 21-22.

¹ Fonografen blev opfundet af Edison i 1877 og var grammofonens forløber. I modsætning til grammofonen brugtes fonografen til både indspilning og til senere gengivelse, og lyden blev indprentet på ydersiden af en voksbelagt valse i en fortløbende rille (som et fint gevind).